

перетворень рослинного покриву, прогнозувати динаміку фітоценозу. Так, для *Galium odoratum* найбільш подібними видами є *Brachypodium sylvatica*, *Aegopodium podagraria* L., *Festuca gigantea*, *Geum urbanum* L. На місці лісових насаджень із домінуванням у трав'яному покриві *Carex pilosa* Scop. на початкових стадіях формування газонної рослинності часто трапляються *Lysimachia nummularia* L., *Carex hirta* L., *Potentilla reptans* L., *Cirsium oleraceum* (L.) Scop., *Deschampsia caespitosa* (L.) Beauv., *Equisetum arvense* L.

Отже, розподіл рослинності газонів визначається великою кількістю екологічних чинників, значущість яких можна відобразити у такій ієрархічній послідовності: вологість ґрунту, вміст азоту і кислотність ґрунту, засоленість ґрунту й освітленість в ценозі.

Література

1. Дюк В. Data Mining : учебн. курс / В. Дюк, А. Самойленко. – СПб. : Изд-во "Питер", 2001. – 368 с.
2. Енюков И.С. Методы, алгоритмы, программы многомерного статистического анализа / И.С. Енюков. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 1986. – 232 с.
3. Миркин Б.Г. Анализ качественных признаков и структур / Б.Г. Миркин. – М. : Изд-во "Статистика", 1980. – 349 с.
4. Скробала В.М. Використання методів добування даних у фітоценологічних дослідженнях / В.М. Скробала // Журнал агробіології та екології. – 2004. – Т. 1, № 1-2. – С. 196-201.
5. Ellenberg H. Zeigerwerte der Gefasspflanzen Mitteleuropas / H. Ellenberg // Scripta geobot. – 1979. – Vol. 9. – S. 1-122.

Марутяк С.Б., Скробала В.М. Экологические закономерности распределения растительности газонов в условиях города Львова

Исходя из математических моделей, составленных на основе полученных данных, установлены комбинации экологических параметров, которые определяют оси максимального варьирования растительности газонов в условиях Львова. Обнаружено влияние влажности и кислотности почвы, содержания азота, засоленности почвы и освещенности в травяных ценозах на распределение растительности газонов.

Ключевые слова: газоны, растительность, экологические закономерности, многомерная ординация, математическое моделирование.

Marutyak S.B., Skrobala V.M. Ecological patterns of distribution of vegetation lawns in Lviv

Based on mathematical models developed on the basis of the data set combinations of environmental parameters that define the axis of maximum variation of vegetation lawns in the city of Lviv. The effect of moisture and soil acidity, nitrogen, soil salinity and light in herbal coenoses on the distribution of vegetation lawns.

Keywords: lawns, vegetation, environmental laws, multivariate ordination, mathematical modeling.

УДК 712.253

Аспір. К.В. Миرونчук¹ – НЛТУ України, м. Львів

РОЛЬ ЖИВОПЛОТІВ В ОЗЕЛЕНЕННІ БУКОВИНИ

Розглянуто роль і функції живоплотів у Чернівецькій області. Особливу увагу приділено різноманітності живоплотів та їх естетичного вигляду. Встановлено параметри типового живоплоту для Буковини. Здійснено порівняльний аналіз функціональності живих огорож.

Ключові слова: живопліт, функції, озеленення, естетичний вигляд.

¹ Наук. керівник: доц. І.В. Шукель, канд. с.-г. наук

Живопліт – один із найстаровинніших елементів садового дизайну, вік його нараховує не одне тисячоліття. У сучасному ландшафтному мистецтві він широко використовують, як рішення та окрасу багатьох прекрасних парків, скверів, бульварів, магістралей, головних вулиць населених пунктів та ін. Живоплоти також є одним з улюблених прийомів в озелененні ландшафтних дизайнерів, так і простих людей, що висаджують їх біля садиб, вздовж вулиць, на городах та маскують ними проблемні ділянки об'єктів.

Створюють живоплоти з листяних та хвойних кущових рослин, деревних порід і рослин, які в'ються. Однією з основних якостей, яку повинен мати вид, з якого формується живопліт, – це здатність добре переносити стрижку. Живоплоти виконують такі функції:

- беруть участь в організації території і формуванні архітектурно-художнього вигляду в ландшафтному дизайні;
- ізолюють відокремлені ділянки саду один від одного;
- захищають від шуму, пилу, вихлопних газів, вітру;
- регулюють температурний, вологий, радіаційний і вітровий режими в межах об'єкта і на території, яка прилягає до нього;
- механічний захист (живопліт із "колючих" видів рослин);
- затримують сніг і стікання води з косогорів;
- заміна парканів;
- маскувння старих мурів та урвищ;
- облямовують доріжки, ставки, стіни тощо;
- декоративний фон для інших рослин, виконують естетичне і емоціональне значення насаджень.

Основним критерієм для визначення функціональності живоплоту є його місце зростання та висота. Попри всю різноманітність живоплотів, які трапляються на теренах Чернівецької обл., безумовно, однією з функцій, яка об'єднує всі живі огорожі – є покращення естетичного вигляду міського і заміського озеленення.

Провели інвентаризацію та облік 217 живоплотів у м. Чернівці та області, з яких 117 живоплотів на 29 об'єктах міста і 100 живоплотів на території 71 населеного пункту Буковини, що належать до територій загального користування, обмеженого та спеціального призначення (рис. 1). Інвентаризацію виконували згідно з вимогами Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України 2001 р. [1].

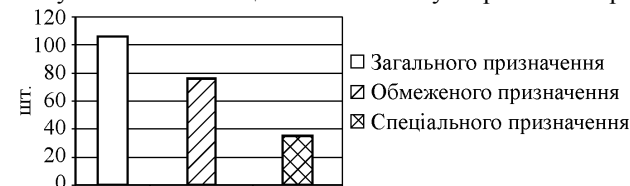

Рис. 1. Аналіз функціонального призначення живоплотів

Серед досліджувальних живих огорож найбільшу частку становлять живоплоти загального призначення (106 шт.), а найменшу – спеціального призначення (35 шт.). Це пов'язано з плануванням, промисловим навантаженням та забудовою населених пунктів. Найчастіше в м. Чернівці та області

трапляються живоплоти з пухироплідника калинолистого, граба звичайного, свидини білої, самшиту вічнозеленого та ін. (табл. 1).

Табл. 1. Аналіз живоплотів за породним складом

№ з/п	Назва виду		Кількість	
	українська	латинська	шт.	%
1	Бирючина звичайна	<i>Ligustrum vulgare</i>	11	5,1
2	Бузок звичайний	<i>Syringa vulgaris</i>	4	1,8
3	Дикий виноград п'ятилисточковий	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	8	3,7
4	В'яз шорсткий	<i>Ulmus laevis</i>	1	0,5
5	Граб звичайний	<i>Carpinus betulus</i>	43	19,8
6	Жасмин садовий	<i>Philadelphus coronarius</i>	3	1,4
7	Кизильник чорноплідний	<i>Cotoneaster melanocarpa</i>	6	2,8
8	Клен гостролистий	<i>Acer platanoides</i>	3	1,4
9	Пухироплідник калинолистий	<i>Physocarpus opulifolius</i>	15	6,9
10	Самшит вічнозелений	<i>Buxus sempervirens</i>	38	17,5
11	Свидина біла	<i>Thelycrania alba</i>	39	18
12	Свидина криваво – червона	<i>Thelycrania sanguinea</i>	1	0,5
13	Сніжноягідник білий	<i>Symphoricarpos albus</i>	7	3,2
14	Спірея Вангута	<i>Spiraea vanhouttei</i>	16	7,4
15	Спірея верболиста	<i>Spiraea salicifolia</i>	3	1,4
16	Спірея середня	<i>Spiraea media</i>	6	2,8
17	Туя західна	<i>Thuja occidentalis</i>	4	1,8
18	Форзиція проміжна	<i>Forsythia suspensa</i>	3	1,4
19	Ялина європейська	<i>Picea abies</i>	4	1,8
20	Ялівець віргінський	<i>Juniperus virginiana</i>	1	0,5
21	Ялівець козацький	<i>Juniperus Sabina</i>	1	0,5
Всього			217	100

За проведеними дослідженнями [2, 4], характерними для Буковини є живі огорожі: висотою від 1 м до 2 м, віком від 20 до 40 років, однорядні, формовані, задовільного якісного стану, що і створюють базове сприйняття озеленення населених міст та сіл Буковини. На рис. 2 зображено типовий варіант більшості існуючих живоплотів Буковини, основними функціями яких є загородження та розподіл території, захист від пилу та шумоізоляція.

Різниця по висоті є ключовою одиницею у функції розподілу території. Якщо висота живоплоту є нижчою за людський ріст (рис. 2, б) це є тільки формальна структурна ізоляція території, а коли жива огорожа є вищою (рис. 2, а) – крім структурної, ще і візуальна ізоляція.

Розмежування території та її розподіл живоплотами масово використовують в ДНЗ, ЗОШ та лікувальних центрах Буковини. У дитсадках живопліт відмежовує окремо просторові офіси для кожної з дитячих груп. Тут вони порівняно є нижчими 1,2-1,4 м (відповідно до дитячого росту), ніж живоплоти 1,5-2 м, які використовуються для розмежування зон відпочинку на територіях медичних закладів.

Живоплоти з ліан (рис. 3) – один з найдоступніших та дешевих у створенні. Його популярність пов'язана з тим, що виткі рослини на опорах здатні швидко створювати зелені маси. Більшість з цих зелених стін є високими – від 2 м, потребують невеликого догляду. На територіях спеціального призна-

чення такі зелені стіни найчастіше використовують для маскування бетонних парканів навколо фабрик та заводів (рис. 3, а). Також дані живоплоти з ліан використовують в озелененні приватних садиб. На рис. 3, б зображено живу стіну, опорою якої є сітка. Вона відмежовує подвір'я від вулиці, захищає його від пилу, шуму і створює візуальну ізоляцію.

а) живопліт з *Carpinus betulus* у м. Глибока біля будинку культури;

б) живопліт з *Buxus sempervirens* в м. Чернівці біля онкологічної лікарні.

Рис. 2. Живоплоти у різних містах Буковини

а) живопліт з *Parthenocissus quinquefolia*, м. Чернівці біля фабрики трикотажу;

б) живопліт з *Parthenocissus quinquefolia*, вул. Білоруська 47, м. Чернівці.

Рис. 3. Живоплоти м. Чернівці

а) живопліт з *Picea abies* у м. Глибока, районний суд;

б) живопліт з *Buxus sempervirens* у м. Вижиця на центральній площі.

Рис. 4. Живоплоти міст Буковини

Живоплоти, створені з ялини, барбарису, терену, ялівцю, попри високу декоративність, можуть стати реальною перешкодою на шляху непроханих гостей (рис. 4, а). Але є живоплоти, які рідко трапляються, і є унікальними за своїм естетичним виглядом, розміром, призначенням, архітектонікою скелету та індивідуальністю (рис. 4, б, рис. 5). З рис. 4, б чотирьохрядні та п'ятирядні живоплоти потребують особливих місць зростання та кваліфікованого догляду. Це пов'язано з їхніми розмірами, адже мінімальна ширина для нормального розвитку, такої живої огорожі становить 1,8 м. Тому вони, у більшості випадках, трапляються на великих площах населених пунктів.

Живоплоти з рис. 5, згідно з нашими уявленнями, ми не можемо віднести до відомих нам класифікацій живих огорож, вони є унікальними за своєю структурою, методом створення та декоративним виглядом. Це дає нам підставу відокремити їх як окремий варіант – підняті живоплоти. Їхній вигляд є привабливий та новий для широкого застосування в ландшафтному дизайні і озелененні населених місць.

а) живопліт з *Thuja occidentalis* у м. Вишня біля адміністрації. Оголена частина стовбура становить 1,3 м.
б) живопліт з *Thuja occidentalis* у м. Вишня біля адміністрації. Оголена частина стовбура становить 1 м.

Рис. 5. Підняті живоплоти

Як ми побачили, на території Буковини зростає велика кількість живоплотів. Вони мають багато відмінностей між собою та виконують різні функції. Надають кожному населеному пункту, вулиці, скверу, парку, подвір'ю індивідуальності і є невід'ємною частиною озеленення та ландшафтного дизайну. Таким чином, багатофункціональне значення живоплотів є невід'ємним і необхідним елементом середовища проживання людини, яке забезпечує її комфортність та благоустрій.

Література

1. Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України // Наказ Держкомітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 р., № 226. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://document.ua/pro-zat-verdzhennja-instrukciyi-z-tehnichnoyi-inventarizaciyi-nor10330.html>
2. Курницька М.П. Стан живоплотів у сучасному місті / М.П. Курницька, К.В. Мирончук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С. 8-11.

3. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : підручник [для студ. ВНЗ] / В.П. Кучерявий. – Львів : Вид-во "Світ", 2005. – 456 с.
4. Мирончук К.В. Особливості структури, будови та якісного стану живоплотів населених пунктів Буковини / К.В. Мирончук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.3. – С. 45-49.
5. Сапелін А.Ю. Живые изгороди / А.Ю. Сапелін. – М. : Изд-во "Кладезь-Букс", 2011. – 48 с.

Мирончук К.В. Роль живой изгороди в озеленении Буковины

Рассмотрены роль и функции живых изгородей в Черновицкой области. Особое внимание уделено разнообразию живых изгородей и их эстетического вида. Установлены параметры типичной живой изгороди для Буковины. Осуществлен сравнительный анализ функциональности живых изгородей.

Ключевые слова: живая изгородь, функции, озеленение, эстетический вид.

Myronchuk K.V. Hedges' role for planting of greenery in Bukovina

Hedges' role and functions in Chernivtska province are considered. A diversity of hedges and their aesthetic appearance are investigated. Parameters for a typical hedge in Bukovina are established. The comparative analysis of hedges' functionality are made.

Keywords: hedge, features, planting of greenery, aesthetic appearance.

УДК 712.41(477.46)

Мол. наук. співроб. О.С. Мироненко¹;
доц. А.І. Кушнір², канд. біол. наук

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ПАРКУ ІНСТИТУТУ ПОМОЛОГІЇ ІМ. Л.П. СИМИРЕНКА НААН ТА СУЧАСНИЙ ЇЇ СТАН

Наведено функціональне зонування, планувальну структуру парку, охарактеризовано види і склад насаджень, зазначено позитивні риси та недоліки планування. Виявлено такі недоліки, як: недосконала дорожньо-стежкова мережа, відсутність квіткового оформлення, мала площа для паркування автомобілів, у парку майже відсутнє будь-яке садово-паркове обладнання, а деякі його частини зовсім не доглядаються.

Ключові слова: парк, Л.П. Симиренко, функціональне зонування, дорожньо-стежкова мережа, меморіальні насадження.

Актуальність теми. Парк Мліївського інституту помології був створений на базі помологічного та декоративного розсадника Левка Платоновича Симиренка, який був закладений у 1887 р. За півтора десятиліття тут було зібрано найбільшу у Російській імперії колекцію плодкових та декоративних рослин, серед яких трапляється величезна кількість інтродуцентів.

У колекції Левка Платоновича зростало понад 3000 сортів плодкових і ягідних культур, 937 сортів троянд, близько 400 видів і форм лише декоративних порід, з яких близько 100 голонасінних та більше 300 квіткових. Тут вирощували близько 60 сортів кребів, штамбову смородину, агрус, гортензію та багато інших диковинок. Тому можна із впевненістю говорити, що на початку ХХ ст. розсадник Л.П. Симиренка в Млієві був потужним джерелом поширення інтродукованих деревних рослин на території України [1].

¹ Інститут помології ім. Л.П. Симиренка НААН;

² НУ біоресурсів і природокористування України, м. Київ